

Slovenski dom

Štev. 208.

V Ljubljani, v sredo, 10. septembra 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Neprobojen nemško-finski obroč okrog Petrograda

Mesto je odrezano od vseh kopenskih zvez - Zaplenjeno ogromno vojnega materijala - Sovražnikova vojna industrija uspešno bombardirana

Hitlerjev glavni stan, 9. sept. Kakor je že posebno poročilo javilo, si hitre divizije nemške vojske, podprte od letalstva, vzhodno od Leningrada na široki fronti dosegle Nevo. Mesto Schlüsselberg ob Ladoškem jezeru je za napadom zavzel nek pehotni polk. S tem je nemško-finski obroč okrog Leningrada sklenjen in mesto je odrezano vsaka pot po suhem.

Letala so večerj podnevi in ponoči bombardirala naprave vojne industrije in oskrbe v Leningradu. Drug napad letalstva je bil nad Moskvo.

Podmornice so v severnem Atlantiku potopile štiri trgovske ladje z 21.500 tonami.

Nad Anglijo je letalstvo v noči na 9. september bombardiralo vojaške naprave v grofiji York in pristaniške naprave v Greath Yarmouthu. Napad nemških letal v noči na 7. sept. na sovražne ladje v pristanišču in na ladjedelnice v Suezu je imel velik uspeh. Uničena je bila petrolejska ladja s 7000 tonami, pet nadaljnjih velikih trgovskih ladij pa je bilo težko poškodovanih.

Sovražnik je letel pretleko noč nad zapadno in jugozapadno Nemčijo. Poškodovani so bili stanovanjski deli predvsem v Kasslu in je civilno prebivalstvo imelo mrtno in ranjene. Protiletalski topovi so sestrelili en bombnik.

Pri izvrševanju nalog za preskrbo na visokem severu bojujočih se čet je šolska topničarka »Bremse« (1400 ton) v severno-norveških vodah pri slabi vidljivosti presenetljivo zadela na britanske pomorske sile, sestojče iz ene križarke in dveh ruličev. V obrambo izročene ji spremljave je »Bremse« pričela boj z mnogo močnejšim sovražnikom in je po kratkem, trdem boju zadeta od več torpedov utonila. Vse ladje iz spremljave so zaradi pogumnega boja »Bremse« nepoškodovane došle na cilj. Del posadke je rešen.

Stockholm, 10. sept. S. Londonski dopisnik lista »Dagens Nyheter« poroča, da izraža večina angleških vojnih dopisnikov, ki se nahajajo na vzhodnem bojišču, prepričanje, da je sovjetski vojaški položaj zelo kritičen. Celotno vojaško »Daily Telegraph« in znani dopisnik »Daily Mail« Liddel Hart pravita v svojih poročilih, da je najbolj nevarna stvar v sedanjem položaju to, da Sovjeti ne morejo začeti z odločno ofenzivo. Liddel Hart piše v svojem dopisu med drugim: »Bralci se ne smejo dati premočiti od posameznih sovjetskih krajevnih protinapadov in ne smejo teh napadov isto veliti z obsežno protiofenzivo. Razlog, zakaj je izostala sovjetska protiofenziva, leži v dejstvu, ker Sovjeti nimajo zadosti rezerv za operacije takšnega obsega.« Klankar končno poudarja, kako velik pomen in vpliv na potek nadaljnjih dogodkov bi utegnili imeti padec Petrograda.

Berlin, 10. sept. S. Po poročilih, ki so prispela na DNB, so Sovjeti izgubili 8. septembra 86 letal, in sicer 81 v letalskih spopadih, 5 pa je bilo uničenih na tleh.

Neki nemški lovski oddelek pa je v ponedeljek opoldne zbil 16 sovjetskih bombnih letal tipa Martin.

Berlin, 10. sept. S. Iz vojaške strani se je izvedelo, da se je v času bojev okrog Schlüsselburga posrečilo nekemu nemškemu topniškemu oddelku, da je dosegel reko Nevo vzhodno od mesta in začel s svojimi topovi streljati na sovjetske ladje, ki so hotele pripeljati ojačanje v trdnjavo. Močan in točen ogenj nemških baterij je osredotočil na pet sovražnih topniških ladij, ki so bile vse potopljene.

Budimpešta, 10. sept. S. Madžarska brzojavna agencija poroča, da so zavezniške čete, ki sodelujejo pri bojih v Ukrajini, uspešno odbile nove srđite sovražnikove protinapade. Na madžarskem odseku bojišča je sovražnik poskušal z bojnimi čolni priti čez reko Dnjeper. Toda vsi sovjetski poskusi so bili zatrti. Med boji je en madžarski oddelek uničil en sovjetski bataljon. Sovražnikove izgube so velike. Madžari so ujeli mnogo ujetnikov. Madžarsko letalstvo je učinkovito bombardiralo zbirališča sovražnikovih čet in prometne zveze. Vsa madžarska letala so se vrnila na svoja oporišča. Protiletalsko topništvo je zbil dve sovražni letali.

Carigrad, 10. sept. S. V listu »Tasvir« Efcarc je turški general İhsan Sabis napisal članek, v katerem podaja neke podrobnosti o vzhodni fronti. Pravi, da sovjetskim industrijskim podjetjem na Uralu ne bo mogoče izdelovati bojnih sredstev, tudi če bi se ruski armadi posrečilo, da bi se preselovale na uralski črti. Vojaški strokovnjak nadaljuje, da so industrijska podjetja sestavljena zlasti iz plavčev, ki bi mogla nuditi samo železo in jeklo, ne pa podrobno izdelan material.

Churchill izjavlja, da bitka za Atlantik za Angleže še ni dobljena

Bern, 10. sept. S. V poročilu o razvoju vojnih dogodkov, ki ga je večerj podal v spodnjem domu, je Churchill rekel, da so Rusi med drugim zaprosili tudi za material, ki ga ni na razpolago v britanskem imperiju niti ne pri angleških zaveznikih. O tem materialu, je rekel Churchill, se bodo začeli razgovori v Washingtonu in na konferenci v Moskvi. Rusija ima velike potrebe, ker je precejšen del njene vojne industrije prišel v sovražnikove roke. Zavedamo se, je rekel govornik, da bo imela konferenca v Moskvi spričo nadaljevanja tako razsežnega boja nalogo preštudirati organizacijo preskrbe za rusko vojsko. Rešitve tega vprašanja bo zahtevala tudi žrtve na angleški strani, kolikor se tiče njenih lastnih preskrb s strelivom. Težava ob-

Nato preide turški general na položaj okrog Petrograda, ter meni, da so nemške čete z zasedbo Carskega sela, ki je staro prebivališče ruskih carjev, prebile bistveno točko petrograjske obrambne črte.

Pregled operacij zadnjih dni

Vzhodno bojišče, 10. sept. S. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Odločilno dejanje, ki je privedlo do zasedbe mesta Schlüsselburga na južnem obrežju Ladoškega jezera, označuje položaj sovjetske vojske na desnem krilu kot zelo ogrožen. Rezultati, ki jih je to dejanje prineslo po srđitih večdnevih bojih, pomenijo velik vojaški uspeh. Treba je najprej pogledati na položaj sovjetske mornarice, ki je tičala na Baltičkem morju. Ta mornarica je izgubila tudi svoje oporišče Petrograd, ki je sedaj pod ognjem nemških daljnostrelnih topov. Sedaj ima na razpolago edino oporišče Kronstadt, katero pa stalno obdelujejo nemški bombniki. Kronstadt ne bo mogel biti več zavetišče za sovjetsko vojno mornarico, ker nad njim stalno bdijo in ga učinkovito bombardirajo nemška bombna in strnoglavska letala. Zasedba skrajne vzhodne obale Baltičkega morja je sovjetski mornarici odrezala sleherni možnost, da bi se preskrbovala. Bitka za Petrograd se približuje svojemu zaključku. V dobro poučenih krogih trdijo, da vse zaloge, ki so nakopičene v mestu, ne bodo mogle pokriti potreb za prehrano obleganec več kakor za teden ali dva. Vedeti pa je treba, da se v Petrogradu in okolici nahaja vse prebivalstvo, ki tam redno prebiva, zraven njih pa še veliki in številni vojaški oddelki. Z vojaškega stališča je treba reči, da je sovjetsko vrhovno poveljstvo po vsej verjetnosti zbralo v mestu in okolici velike in pomembne zaloge streliva in orožja. Petrograd nima naravnih obrambnih postojank, kakor jih ima na primer Odesa. Okrog Odesa se proti Crnemu morju razprostirajo grički in jezera, ki tvorijo naravne obrambne postojanke, katere branijo prodor sovražnika tako na čelni strani, kakor tudi ob bokih. Treba je tudi vedeti, da sovjetske čete v Petrogradu načrtno rušijo vse, da bi si postavile naravne obrambne postojanke. Bitka, pa čeprav bo

Uspešni napadi na angleška oporišča v Severni Afriki

Oddelki v vzhodni Afriki sovražniku ne dovolijo nobenega oddiha

Glavni Stan Oboroženih Italijanskih Sil poroča:

Na bojišču pri Tobruku znatno delovanje našega topništva. Nemške in italijanske zračne sile so uspešno obstreljevale pri Tobruku, Marsa Matruhu, Giarabuhu in Sidi el Baraniju skladišča streliva, topniške postojanke, taborišča čet in prevozne parke. Nemški lovci so napadli letališče pri Sidi el Baraniju in so uničile na tleh eno letalo tipa Hurricane.

Ponoči so sovražna letala zopet preletela Palermo in odvrгла nekaj bomb, ki pa so skoraj vse padle v morje. Škoda je malo in nobene smrtno žrtve. Žrtve med palermskim prebivalstvom, ki

Padec Petrograda, hud udarec za sovjetsko težko industrijo

Rim, 10. sept. S. Padec utrdbe Schlüsselburg je razblinil vsa potrjena poročila in tendenčno propagando Anglije in Rusije, ki je objavljala o položaju pri Petrogradu popolnoma potrjena poročila. Zasedba mesta Schlüsselburg dokazuje, da je Petrograd popolnoma obkrojen in da je prekinjen tudi rečni promet po Nevi in zato ni sedaj več zvez med Petrogradom in Kronstadtom na eni strani ter med Ladoškim jezerom in Kaspiskim morjem na drugi strani. Korak za korakom se zožuje svo-

še tako srđita, bo brez vsakega smisla, kajti spričo ogromnega obsega in moči nemškega topništva in zaradi izvežbanosti nemških napadalnih sil ruski odpor nima nobenega smisla.

Bitka divja sedaj na vzhodni strani, kjer nemške sile z uspehom uničujejo sovjetske čete ter jih pritiskajo in odbijajo čez železniške zveze, ki se stekajo v najvažnejše prometno križišče Petrograd. Prekinitev prometa na teh železniških progah pomeni hud udarec za sovjetske sile, ki so obkoljene v Murmansku, obenem pa je tudi pretrgana zveza z Moskvo. Tako je popolnoma preprečeno dovajanje ojačenj iz srednje Rusije na ves severni odsek bojišča, prav tako pa tudi dovoz ojačenj in živil za sovjetske čete, ki se bore na skrajnem severu in v Barentskem morju. V Murmansku je mogoče dovajati ojačenja le po morju in sicer iz pomorskega oporišča v Arhangelsku. Če se človek zamisli v težke pogoje, ki jih ustvarjajo elabe ceste na sovjetskem ozemlju, posebno v nordijskih predelih in če upošteva nemožnost, da bi po železnici prihajala ojačenja in preskrba, si potem lahko ustvari sliko o kočljivem položaju sovjetskih sil, ki operirajo na bojišču pri Murmansku in ob Ladoškem jezeru. Vojska maršala Vorošilova je poskušala napasti vzhodno od Ilmenskega jezera in se skušala v srđitih bojih prebiti skozi nemški obroč, da bi si osvojila južne postojanke sovjetskih čet, ki so obkoljene v Schlüsselburgu. To so bili le brezupni poskusi, ki so zahtevali velikanske žrtve. Ne samo, da se maršalu Vorošilovu ni posrečilo doseči s tema dvema brezupnima akcijama nobenih rezultatov, temveč so nemške čete z odličnimi taktičnimi krajevnimi akcijami delovale ob bokih kolon, ki so se skušale prebiti naprej na področje, ki je ostalo odprto, da bi s tem naredili majhne žepce, obenem pa so nemški oddelki takoj posegli vmes in razbili sovražnikove sile, ki so se tukaj zbirale. Nemško letalstvo je sodelovalo pri vseh operacijah okrog Petrograda na čudovit način. Posegi nemškega letalstva so imeli namen zlomiti sovražnikov odpor in preprečiti množinske napade motoriziranih in pehotnih sovjetskih oddelkov in so tako ustvarili položaj, ugoden za delovanje nemških oddelkov, ki so v večini primerov zmagovito zaključili vse kopenske akcije. Nemško letalstvo je razbilo in razpodelo sovražnikove letalske oddelke, ki so podpirali kopenske sile sovjetske vojske.

jih je povzročil predsinočni polet, so narasle na 27 mrtvih in 88 ranjenih. Zadržanje prebivalstva v pogledu miru in discipline je bilo vzorno.

V Vzhodni Afriki so naši oddelki, ki pripadajo posadki v Sella in Kulkvabertu, napravili izpad in razkropili sovražne oddelke. Na bojišču v Uolehfitu je naš napad iz zraka s strojnimi sovražnika povzročil velike izgube.

Ladja »Esperiac« je bila v Sredozemlju potopljena od sovražne podmornice. Spremne ladje so rešile skoraj vso posadko in osebe, ki so se nahajale na ladji.

Kraljevo letalstvo je preteklo noč napadlo pomorska oporišča na Malti. Izbruhnili so požari in je škoda velika. Vrnilo se ni eno naše letalo.

bojni pas okrog Petrograda in tako postaja vedno težji položaj tudi Kronstadta in letalskih oporišč, ki leže v neposredni bližini bivše ruske prestolnice. Tudi vojno oskrbovanje mornariškega oporišča Hangö na Finskem in obeh otokov Dagö in Oesel pred Estonijo je postalo silno težko in omejeno. Petrograd je za Moskvo največje središče železarske, topniške, kemične in elektrotehnične industrije Sovjetske Rusije. Mesto samo s svojo okolico predstavlja 50% vse pomorske in ladjedelniške industrije v Rusiji. Zaradi nemškega napredovanja na odseku pri Volhovu in zaradi finskega prodora do reke Svira, so ostale mnoge petrograjske tovarne brez svoje pogonske sile in zato so morale ustaviti obrat. To pomanjkanje električnega toka in pretrgan dovoz vseh surovin, je ustavil delo v mnogih industrijskih napravah, ki jih nemško topništvo še

Sprejemi pri Duceju

Rim, 10. sept. S. Duce je v okviru rednih letnih sprejemov sprejel večerj v Beneški palači prefekta Donpierijsa iz Ancone, Delicattija iz Ascoli Piceno, Venditellija iz Macerate in Mosconija iz Pesaro Urbino.

Rim, 10. sept. S. Duce je na predlog ministra za ljudsko vzgojo izdal odlok in nakazal tudi ustrezajoče zneske za pospeševanje praktičnih potreb italijanske glasbene vzgoje, ki naj bi se osmerila v domačo smer. Gre za delo velikega pomena, ki bi ga ne bilo mogoče začeti v ugodnejšem trenutku, kakor sedaj, ko je narod popolnoma zedinjen.

Duce je sprejel tudi ministra za ljudsko vzgojo, ki mu je poročal o svojem nedavnem obisku v muzeju šole v Firenci in o delih za opremo tega šolskega narodnega središča, ki bo, kakor je bilo določeno že v fašističnem kolodarju, odprto 28. oktobra v XX. letu fašističnega režima.

Vesti 10. septembra

Gibraltarska ožina je praktično neuporabna.

Odkar so Nemci potopili v vzhodnem Atlantiku 23 ladij, ne prihajajo nobene spremeljave več v Gibraltar. Promet je omejen le na majhne ladje, ki plujejo ponoči v skupinah v Tanger.

Svedski dopisniki iz Ankare poročajo, da v Turčiji prevladuje mnenje, da se bo Turčija tudi to zimo mogla držati izven vojne.

Pogajnja med iransko vlado in med angleškim in sovjetskim poveljstvom ne potekajo v redu, piše »Münchener Neuester Nachrichten«, ker vlada ni pripravljena sprejeti prehudih pogojev. List pravi, da vlada tudi nesoglasje med sovjetskim in angleškim poveljstvom, ker so sovjeti zavzeli tudi tiste predele, ki so bili namenjeni za Angleže.

Maršal Antonescu je večerj vodil sejo romunske vlade in podal poročilo o vojaškem položaju. Polem so ministri govorili tudi o raznih upravnih, gospodarskih in finančnih vprašanjih. Največji del razprave se je nanašal na obnovo Besarabije.

Štiri parnike je sklenila poslati japonska vlada v Malezijo, Indijo, v Afriko in v Evropo, da bi vzeli na krov japonske državljane, ki bivajo v tujini in jih prepeljali domov. S parnikom, ki vozi proti Evropi, se peljejo tudi vsi japonski diplomati, ki so bili na novo imenovani v razne evropske prestolnice.

Ameriški vojaški izdatki so znašali v avgustu 1 milijardo 172 milijonov dolarjev. V celem so znašali vojni stroški Združenih držav v trinajstih mesecih 9 milijard in 272 milijonov dolarjev.

Predsednik portugalske republike general Carmo je več dni potoval po portugalski meji in si ogledal mnogo krajev.

Več ameriških letalskih inženirjev, uslužbenih pri družbi Pan American Airways je prišlo v prestolnico Liberije v Monrovijsu, da bi tam uredili letalsko pristanišče za severno-ameriška letala. Novo letališče naj bi bilo postajališče za polet ameriških letal iz Združenih držav na Bližnji Vzhod. Amerikanski časopisi pravijo, da bodo v Liberiji Amerikanci zgradili več letališč.

Deset bivših francoskih komunističnih poslancev, senatorjev in županov je objavilo odprto pismo, ki so ga naslovili na bivše ministre in v katerem izjavljajo, da se odkrito odrekajo komunizmu. Najprej obsojajo v svojem pismu podtalno rovarjenje komunistov v Franciji in izražajo prepričanje, da bodo sile Osi zmagale nad moskovskimi hordami.

Predsednik kitajske narodne vlade Vangčinej, se je vrnil v svojo prestolnico po obisku v pokrajini Kiangsu. Po svojem obisku je rekel, da se je na lastne oči prepričal, da je ljudstvo hvalečno njegovji vladi za vse obnovitveno delo na področju, nad katerim vlada nankinška vlada. Doslej se je že nad 130.000 Kitajcev vrnilo na svoje domove in se posveča rednim dnevnim opravilom.

Slovaška vlada je potrdila odredbo, ki se nanaša na pravni položaj Judov in je obenem ukazala, da se Judom naloži poseben davek.

ni obstreljevalo. Različni industrijski pasovi so stalno deležni toče nem. topovskih strelcov. Nemci se korak za korakom pomikajo bližje in naglo ter sistematično zožujejo svoj obroč okrog Petrograda. Poročila, s katerimi skuša angleška propaganda zbuditi vtis, da bi zavzetje Petrograda ne imelo nobenega večjega pomena in da bi mogla ruska industrija, ki leži v notranjosti države, nadomestiti vso industrijsko proizvodnjo Petrograda, so popolnoma brez podlage. Izostanek industrijske proizvodnje v Petrogradu se ne bo dal nadomestiti z nobeno morebitno preobrazbo in morebitnim povečanjem v drugih industrijskih središčih, kakor to zatrjujejo vsi, ki so se približje seznanili z industrijskim in gospodarskim življenjem Sovjetske Rusije.

Nemško letalstvo neprestano napada trgovsko brodovje v Sueskem prekopu

Berlin, 10. sept. S. DNB poroča, da so v noči na 9. september nemška bojna letala napadla letališče v Abu Sueir in dosegla vidne uspehe. V polno je bila zadeta popravljalnica letal, kjer je bilo slišati močne eksplozije. Razen tega je bilo zažgano bencinsko skladišče. Strmoglavska letala so s svojimi bombami popolnoma razrušila letališke naprave.

Med napadom na naprave vojne mornarice je bila težko poškodovana tudi ena trgovska ladja s 4000 tonami. V Sueskem zalivu je bila težko zadeta z bombo neka druga trgovska ladja z 8000 do 10.000 tonami. Ta ladja je takoj potem, ko je bila zadeta začela oddajati znake SOS.

Andrejčkov
J o ž e :

Žalost in veselje

R o m a n
v s l i k a h

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

10.

Gospodski človek s puško na rami in z lovskim klobukom ter šopom na glavi se je naslonil na hrastovo deblo. Zaničljivo in sovražno je gledal na dete, ki mu je ležalo ob nogah. Hlapec je gospoda neprenehoma gledal, kakor da čaka njegove zapovedi. Peter je spočetka menil, da je dete mrtvo in da sta tujca hudodelnika, ki mislita zdaj otroka naskrivaj pokopati.

11.

Otroče pa je začelo zdaj jokati in se valjati po tleh. Petru se je uganka zdaj zdela še bolj čudna. Bradati mož je zarenčal: »Boš molčalo vražje seme! Sicer ti zavijem vrat!« »Tudi jaz mislim, gospod,« se je režal hlapec, »da bi bilo najbolje stopiti temu črvu za vrat in ga razčesniti, kakor mlado mačko; če ne, bo prišel kdo mimo, pa bo vse zastonj.«

12.

Gospodar je majal v dvomu z glavo: »Ko bi se dalo kako drugače narediti?« Hlapec se je krohotal in kazal vrsto belih zob: »Drugače? I no, pa ga obesimo za pete na vejo, potem si ne morete očitati, da ste ga zadavili, poginilo bo pa le. Kaj pa je tako otroče! Vi pa konec koncev le dobite petdeset tisoč tolarjev! Tule ga pokopljiva! Nobena lisica ne bo vedela zanj.«

Drzen načrt za nov polet v stratosfero

Izvesti ga namerava italijanski inženir Olivero iz Buenos Airesa

V argentinski prestolnici Buenos Airesu živi italijanski inženir Eduardo Olivero, ki je v zadnjem času zaslovel tudi po tem, da namerava poleteti v stratosfero. Njegovi načrti so vzbudili veliko pozornost, saj se omenjeni inženir misli dvigniti s svojim stratosferskim balonom kar 30 km visoko. Oliverov balon je že skoraj dogotovljen. Zanj so porabili 22.000 metrov z gumijem prevlečene svile. Njegova prostornina znaša 124.790 kub. m. Napolniti ga Olivero namerava s 4500 kub. m vodika. Pilot in opazovalec bosta sedela v kroglasti kabini, ki bo obdana s 4 mm debelo aluminijasto ploščo. Kabina bo merila v premeru dva in pol metra. Poleg drugih instrumentov za najrazličnejša opazovanja bo v kabini tudi radijski aparat. Kabina bo med dviganjem nepro-

dušno zaprta. S pomočjo posebne priprave bodo v kabino lahko dovajali svež zrak, da se posadka ne bo zadušila. Tako bodo vsak čas lahko izmenjali 75 litrov zraka, kolikor ga bo v kabini. Gondola bo imela posebno padalo, s pomočjo katerega se bo lahko varno spustila na tla, če bi se odrgala od balona, ali če bi se balon razletel. Tudi to je že določeno, kje se bo Olivero s svojim spremljevalcem dvignil v zrak. Za polet v stratosfero je določen kraj pri San Fafaelu, kraj, ki leži 1000 m nad morsk gladino in je v vremenskem oziru za takšne polete posebno prikladen. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj misli o tem Oliverovem načrtu stari slovit belgijski stratosferni letalec Piccard.

Vojna brodogoja, ki so zdaj — v pozabljenju

Poleg sedmih pomorskih velesil je še 36 drugih držav, ki imajo tudi svoje vojno ladjeve

Da mornarica igra tudi v sedanji vojni zelo pomembno vlogo, lahko sklepamo že iz tega, da vojna poročila s tolikšnim poudarkom govore o vedno novih potopitvah sovražnih ladij, ali z drugimi besedami, o večjih ali manjših zmagah nad nesprotnikovim brodogojem. Zdaj, ko se odločuje boj med glavnimi svetovnimi pomorskimi silami, pa imamo navadno pred očmi le brodogoje teh velesil, vojno brodogoje vseh drugih, manj odločujočih držav, pa je takorekoč nekje v pozabljenju, saj njena vloga v tem svetovnem spopadu res ni nobenega odločilnega pomena. Konec boja med velesilami bo prinesel odločitev tudi za vse druge, ki se bodo morale hočeš nečeš prilagoditi velikim odločitvam in novemu redu. Pred očmi imamo danes torej v prvi vrsti vojna brodogoja vojskujočih se velesil, skoro nikdar pa nam ne pride na misel, kakšno je brodogoje drugih, manj pomembnih, čeprav tudi ne tako majhnih držav.

primerjalni z brodogoji velesil. Tako ima na primer vojno brodogoje južnoameriške države Čile samo eno križarko, pa še ta je bolj zastarelega tipa, čeprav je 28.000 tonska. Kuba razpolaga kljub svoji otoški legi samo z eno 2.000 tonsko križarko, Kolumbija pa ima le dva ruzičarke. Videti je, da je bila Islandija še manj v skrbeh, da bi jo kdo napadel, vsaj tako bi človek sklepal iz moči njenega vojnega ladjevja. Ta razmeroma veliki otok ima namreč vsega skupaj le tri stražne vojne ladje. Tudi Portugalska, čeprav velja za veliko kolonialno državo, da ne rečemo imperij, ima razmeroma zelo majhno vojno ladjevje, vsega skupaj le štiri križarke in nekaj pomožnih križark. Zelo neznatno je dalje tudi bolgarsko vojno brodogoje, čeprav ima ta država lep kos morske obale ob Črnem morju in v zadnjem času tudi lep kos ob Egejskem morju. Italijanska revija »Sapere«, ki navaja te podatke, piše, da ima Bolgarija vsega skupaj zdaj le štiri patrolne ladje s 97 tonami. Še dosti šibkejša pa je vojno ladjevje Urugvaya, ki šteje eno samo ogledniško ladjo in nekaj oboroženih ladij, s katerimi nadzorujejo urugvajski pomorščaki svojo obalo.

Zahtevajte povsod naš list!

Knjiga, ki je niti zlato ne odtehta

Med drugimi številnimi zanimivostmi in dragocenostmi imajo v Vatikanu tudi zelo staro knjigo hebrejskega svetega pisma. Knjiga je nenavadno velika in težka, da mora odrasel človek kar precej napeti svoje moči, če jo hoče dvigniti. Leta 1512 so se nekateri bogataši, ki so se zanimali za takšne dragocene starine, zelo prizadevali, da bi jo kupili. Ponujali so bajne vsote, pa kljub temu niso nič dosegli. Nekateri med njimi so tedanjemu papežu Juliju II. ponujali za to hebrejsko sveto pismo toliko kilogramov zlata, kolikor knjiga tehta. Pa je bila tudi ta ponudba zavrnjena.

Tuji delavci v Nemčiji

Ker se od vseh strani vedno znova oglašajo številne skupine delavcev, ki odhajajo na delo v Nemčijo, bi bilo zanimivo vedeti, koliko tujih delavcev je zdaj že tam. Iz Berlina, torej z najpristojnejšega mesta, poročajo o tem naslednje: Dne 1. aprila 1941 je bilo v nemški industriji in pri delu na polju zaposlenih poldrug milijon tujih delavcev, in sicer poleg 1.400.000 vojnih ujetnikov, ki so tudi zaposleni v nemškem gospodarstvu. Tuji delavci, ki so zdaj v Nemčiji, so doma iz raznih evropskih držav. Potemtakem jih je zdaj tam že več, kakor pa jih je bilo malo pred prejšnjo svetovno vojno, kajti računajo, da je bilo tedaj v Nemčiji zaposlenih okroglo en milijon delavcev iz drugih krajev.

Na Japonskem izhaja 1100 dnevnik časopisov

Poročevalska služba je tudi na Japonskem izredno močno razvita. O tem priča ogromno številno časopisov, ki izhajajo vsak dan. Kakor je namreč Japonska zelo napredna država, tako je takšno tudi z njeno poročevalsko službo, oziroma s časopisi, ki izhajajo. vsaj nekateri najzanežiji in politično najpomembnejši, v naravnost ogromnih nakladah. V dokaz temu le nekaj podatkov: Na Japonskem izhaja okrog 1.100 dnevnikov. Največjo naklado med njimi ima časopis »Osaka Mainichi Šimbun«. Kakor pove že njegovo ime, ga izdajajo v Osaki. Njegova vsakodnevna naklada znaša približno 2 milijona. Trije naslednji, politično nič manj pomembni japonski dnevnik izhajajo vsak dan v milijonskih nakladi.

Najtežji ljudje na svetu

Za najtežjega človeka na svetu velja zdaj Amerikane Hopkins. Tehta nič manj ko 495 kg. Takoj za njim sledi po teži spet Amerikane

Hanson s svojimi 453 kg, potem pa po vrsti Daniel Lampert (369 kg), Gray Jewet (364 kg), L. Whitton (Kanada, 362 kg), Skot William Campbell (340 kg), najlažji med temi »težakci« pa je neki Bright, ki tehta »samo« 305 kg. Prav preveč srečni ti ljudje gotovo niso, čeprav najbrž niso nikdar v svojem življenju vihтели krampa in lopate ali sploh kaj težjega delali. Tudi prevelike skrbi jih najbrž niso nikdar preveč morale, če ne se gotovo ne bi bili tako lepo zredili. Napačno bi bilo misliti, da so to nadvse srečni ljudje. Ali si namreč morete predstavljati, kako je takšnega »orjakuc«, kadar pritiska huda poletna vročina? Človek si pač dosti lažje pogasi žejo, če je po svoji teži le bolj skromen, recimo normalen. Ne gre pa seveda samo za pogašenje žeje.

Bezeg zori

Letos je sadje tako drago, da ga marsikatera gospodinja ni mogla dovolj nakuhati. Sedaj pa zore bezgove jagode, ki se dajo krasno uporabiti za marmelade, džeme, soke itd. Kaj iz bezgovih jagod, ki smo jih posušili na soncu ali na topli peči, je izredno okusen, dober in zdrav. Bezgova marmelada. Dobro zrele jagode oblijete od pecljev in jih kuhajte v lastnem soku vsaj pol ure, na kar jih pretlačite skozi sito, da ostanete peške in kožice zgoraj. Mnoge gospodinjice pa bezgovih jagod ne pretisnejo in skuhanje vse skupaj. Na 1 kg soka daj sok ene limone in lupino ter 60 dkg sladkorne sipe. Ko je kuhana, jo shrani v kozarec in dobro zaveži. Bezgov kompot. Jagode kuhamo prav tako v lastnem soku, le da jih ne zmečkamo, marveč jim dodamo na 1 kg soka ¼ kg sladkorja. Dobro kuhane stresemo v kozarce, ki jih zavežemo. Puzimi vzamemo 1 žlico kompota na skodelico toplega lipovega čaja. Iz bezgovih jagod kuhamo tudi dobro žganje in likerje. Bezgove jagode — fructus sambuci recentis — pa se mnogo rabijo tudi v ljudski in znanstveni medicini. Zaradi raznih kislin in eteričnega olja, ki jih vsebuje jagode, zdravimo z njimi razne katarje, nahode, hripavost, kašelj, zasluženost želodca, naduho itd. Čaj žene močno na vodo, greje telo in pospeši potenje. Zaradi barvila zdravi vnetje grla in ustne dupline, prav tako tudi grizo in drisko. Za čaj nabiramo že zrele in če je le mogoče nekoliko uvele jagode, ki jih moramo čim hitreje posušiti. Na soncu sušene jagode so boljše ker vsebujejo več sladkorja. Če pa imamo grm doma na vrtu, pustimo kolikor časa je mogoče, da jagode pozore oziroma se posuše. Te jagode so zelo sladke, zato jih jemljemo za čaj precej manj.

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

»Čitala sem v svoji sobi,« je hitela pripovedovati, »in sem vse natančno slišala, kaj se je godilo nad menoj. Slišala sem Gedeonove korake. Saj jih dobro razločim, ker prihaja večkrat tudi k meni, da ga pošljem po kakšnem opravku. Veste, gospod komisar, stanujem v tej hiši že več let. Prišla sva sem z mojim možem, ko je bil upokojen. Tudi ko je on umrl, sem ostala tukaj... Saj se človek tako privadi, da bi bilo kar neprijetno, če bi se morala seliti... Človek svoje stanovanje kar zaljubi...« »Dobro,« jo je prekinil komisar: »Slišali ste torej Gedeona, ko je odšel.« »Da, ekscelencija,« je odgovorila starca s sladkim glasom. »Nisem nikakoli ekscelencija,« jo je mirno prekinil komisar. »Nič ne de, gospod. Pozorno sem torej poslušala, kdaj bo Gedeon odšel, ker sem ga hotela prositi za neko uslugo. Prosim sem ga hotela, da bi mi prinesel danes zjutraj nekoliko surovega masla, ker sem ga sama pozabila kupiti. Veste, zelo rada ga imam pri zajtrku...« »Prav. Ali ste ga torej videli, ko je šel mimo?«

»Da, gospod. Čakala sem ga na vratih in mu naročila to, kar sem potrebovala. Moj Bog! Kdo bi si bil mogel takrat misliti, da se bo kmalu nato zgodilo nekaj tako strašnega! Saj on mi je še rekel... Toda, saj to nima pomena.« »Kaj je rekla?« je vprašal komisar in jo pozorno pogledal. »Dejal mi je, da nastaja vedno večja draginja in da bi bilo prav, če bi si naredila nekoliko zaloge.« »Prav. In kaj ste nato še slišali nad seboj?« »Slišala sem gospodične, ko so odhajale. Zadnji je odšel dr. Berthel. Ta mladenič je zelo ljubezniv in zelo odličen človek.« »Prav. In ko je odšel tudi ta, kaj ste še slišali v pisarni?« »Od časa do časa sem slišala odvetnika Legrosa, ki je godrnjal sam s seboj. Imel je vedno to navado, kadar je bil sam. Toda njegovih besed nisem mogla slišati, ker sem že nekoliko v letih, in kadar se človek začne starati...« »Dobro. In potem?« »Čez nekaj časa sem slišala nek rop, toda se nisem zmenila za to, ker

sem pač mislila, da je kakšna stvar padla na tla. Nato sem slišala nekoga hoditi, toda teh korakov nisem mogla prepoznati.« »Ali niso bili odvetnikovi koraki?« »Ne morem reči zagotovo, ekscelencija.« »Ponavljam, da nisem ekscelencija. Pravite, da ste slišali samo en strel, ali kakor se je vam zdelo, en sam udar. Ali nista mogoče bila dva?« »Prepričana sem, da je bil samo eden,« je odločno dejala starca. Zdelo se je, kakor da bi bila užaljena, ker nekdo dvomi o njenih izjavah. Z nestrpno kretnjo si je popravila čepico. »Ali ni mogoče, da ste en strel preslišali, prej ali pa pozneje?« »Nikakor ne!« »Ali se vam ni zdelo čudno, da odvetnik ni odšel iz pisarne, kakor po navadi?« »Ne, gospod. Vedela sem, da je gospod Legros včasih zelo pozno še v pisarni. Jaz pa sem ostala v svoji delovni sobi le do pol devetih. Potem sem odšla v jedilnico in ob desetih sem odšla spat. Ničesar drugega nisem slišala. Šele danes zjutraj sem izvedela, da so našli odvetnika mrtvega.« »Kdo še stanuje pri vas?« »Služkinja. Snoči je bila v kuhinji in je pripravljala večerjo.« Komisar je na vsak način hotel zaslišati tudi služkinjo. Toda ta ni mogla povedati drugega kot to, kar je njena gospodinja o njej že povedala. Zaslišal je tudi druge stanovalce,

toda izvedel ni ničesar drugega več. Nihče ni opazil nič izrednega. Komisar je razmišljal o dejstvu, da je gospa Roger slišala en sam strel. Vprašal je torej pisarniško osebo, če je kdo izmed njih že prej opazil eno izmed lukenj. Toda zaman. Vsi so izjavili, da je prej ni bilo. In vendar sta bili obe luknji tako zelo vidni, da bi bilo nemogoče, da bi jih ne bili opazili tisti, ki bi ju imel vsak dan pred očmi, če bi bile že od prej. Niti Gedeon, ki je vsak dan brisal prah po sobi, ni opazil do tedaj nobene izmed obeh. »Dobro,« je dejal komisar, kakor bi govoril sam sebi: »to je dokaz, da sta bila oba strela oddana snoči. Saj zadošča že samo pogled na obe luknji, da se človek more prepričati, da je tako.« V tem se je vrnil policist, kateremu je komisar bil naročil, naj vzame obe krogli iz lesa. Kakor mu je bilo naročeno, je zavil vsako posebej v papir in nanj napisal, kje se je kroglja nahajala. Pojasnil je: »Obne krogli sta kalibra 6.75 in sta popolnoma enaki. Ona, ki sem jo vzel iz zgornje luknje, ima še sedaj znake krvi. Obe sta bili izstreljeni včeraj zvečer, kar je jasno razvidno po luknjah v omari in po kroglah samih, ki sta obe enako svetli.« »Jasno je, da, ker se je prvi strel ponesrečil, je morilec oddal drugega. Gospa Roger je sicer slišala samo en strel, toda nemogoče je zanikati dejstvo, da sta bili izstreljeni dve krogli.«

Zadeva je postala še bolj zapletena, ko se je vrnil drugi policist s samokresom in podal izjavo o tem, kar je mogoč dognati. »Ta samokres je tipa Browning, kaliber 6.75. Prstni odtisi, katere sem mogoč posneti, odgovarjajo odvetnikovi odtisom. Izstreljena je bila ena sama kroglja.« »Ena sama?« je razburjeno vzkliknil komisar. »Tu imamo pa vendar dva izstrelka! To je nerazumljivo. Policist je nemudoma izvršil poveljnikov ukaz in prav kmalu našel dva naboja, ki sta si bila popolnoma enaka. Komisar ju je nekaj časa zamisljeno gledal. Polagoma se je v njegovih mislih začelo nekaj svitati. Čez neko časa je dejal: »Edina mogoča razlaga je ta, da je bila tukaj še neka druga oseba. Ki je s samokresom, enakim odvetnikovega, izstrelila drugo krogljo. Gospa Roger je slišala samo en strel. Zelo verjetno je, da sta bila oba oddana v istem hipu. Neznaneč ni mogoč oditi skozi vrata, ker so bila še danes zjutraj zaklenjena. Torej...« Pri teh besedah se je približal oknu, ki je bilo navidez zaprto in se ga dotaknil. Opazil je tedaj, da je bilo le priprto. Okrenil se je k navzočim in vprašal: »Ali je bilo to okno navadno odprto?« »Ne,« je enoglasno odgovorilo več prisotnih. Odvetnikov namestnik pa je še pojasnil: